

Marijo Pejić¹

UDK: 061.22 (091)(497.6)

**JAVNA USTANOVA BOSANSKI KULTURNI CENTAR
SARAJEVO – NEZAIBILAZNO MJESTO U
DRUŠTVENOM ŽIVOTU
SARAJEVA I BOSNE I HERCEGOVINE**

Bosanski kulturni centar, polivalentna ustanova u oblastima obrazovanja, znanosti i kulture, predstavlja nezaobilazno mjesto u društvenom životu grada Sarajeva i BiH. Kroz dugogodišnji rad i komunikaciju s publikom izgradio je imidž uspješne kulturne ustanove koja je u 2013. godini svojom programskom orijentacijom bila još više okrenuta promociji vrijednosti otvorenog i demokratskog društva, suradnji s lokalnim, nacionalnim i svjetskim umjetnicima i umjetničkim grupama, realizaciji različitih aktivističkih programa sa civilnim sektorom.

Bosanski kulturni centar Sarajevo je svojom dosljednom kulturnom i umjetničkom orijentacijom te brojem i kvalitetom svojih programa u 2013. godini stekao ugled jedne od najreprezentativnijih kulturnih ustanova u Kantonu Sarajevu, u kojoj se održavaju ekskluzivni domaći i međunarodni programi.

Javna ustanova Bosanski kulturni centar Sarajevo, koja se, u statusnom smislu, nalazi pod nadležnošću Kantona Sarajevo, temeljila je svoju aktivnost na ranije utvrđenim načelima i programskoj orijentaciji (odredbe iz članova 9., 10. i 11. Pravila Javne ustanove Bosanski kulturni centar Sarajevo):

- kontinuirano prezentiranje kulturnih sadržaja, značajnih za građane Kantona Sarajevo i šire;

---

1 Mr. sc. Marijo Pejić, diplomirani sociolog i profesor sociologije, magistar komunikoloških znanosti, član je Hrvatskog društva za znanost i umjetnost Sarajevo - Odjel za društvene nauke. Autor je pet knjiga i velikog broja znanstvenih i stručnih radova iz oblasti sociologije religije, sociologije vojske i rata, sociologije kulture, ekonomske sociologije, sociologije odgoja i obrazovanja, komunikologije i drugih znanstvenih područja. Uz ostale dužnosti, obnašao je funkcije direktora Televizije Bosne i Hercegovine (BHT1) i člana Poslovnog odbora BHRT-a. Trenutno, u drugom mandatu, obnaša funkciju direktora JUBKC Sarajevo.
E-mail: marijo.pejic@gmail.com.

- pažljiv odabir konkretnih kulturnih sadržaja: muzičko-scenske i kazališne predstave, književno-poetski susreti, filmske projekcije, tribine, izložbe, seminari, tečajevi, razni performansi i dr.;
- njegovanje autentične muzičko-folklorne baštine naroda Bosne i Hercegovine;
- publiciranje relevantnih djela;
- pružanje specifičnih obrazovnih usluga, obrazovanje odraslih i drugi vidovi educiranja građana;
- suradnja sa kulturnim ustanovama u Kantonu Sarajevo, Bosni i Hercegovini i šire;
- programi u vlastitoj produkciji imaju cilj ne samo ponuditi publici dodatne kvalitetne sadržaje već i pomoći poboljšanju imidža BKC-a, a isto tako „popunjavanju” slobodnih termina i to upravo sadržajima koji bi na konkretan način izrazili programska usmjerenja BKC-a i u isto vrijeme zadovoljili interese publike u Kantonu Sarajevo i šire.

Kratki historijat Javne ustanove Bosanski kulturni centar Sarajevo

Zgrada današnje Javne ustanove Bosanski kulturni centar Sarajevo je prije Drugog svjetskog rata bila sinagoga, odnosno veliki sefardski hram - Templ, koji je sagrađen iza 1925. godine. Unutrašnjost ove sinagoge, koja je mogla primiti ukupno dvije tisuće ljudi, bila je ilustracija nazočnosti Jevreja u Sarajevu. Vještina majstorskih ruku Zagrepčana Stehe Marinkovića i Horna uredila je Templ, čiji su zidovi bili od velikih mramornih ploha, s okvirom od tamnosmeđeg mramora i sa zlatnozelenkastim mozaikom.

Jevrejska općina u Sarajevu je 1948. godine zgradu sefardskog hrama dala besplatno u vlasništvo Gradskom narodnom odboru u Sarajevu, radi njezine upotrebe za kulturne svrhe, odnosno za potrebe osnivanja Doma kulture u Sarajevu. Adaptacija hrama za potrebe rada Doma kulture trajala je od 1948. do 1952. godine, kada je utemeljen Narodni univerzitet u Sarajevu.

Godine 1953. osnovan je Radnički univerzitet *Đuro Đaković* a sjedište mu je bilo u nekadašnjoj zgradi Templa. Nova adaptacija ovog prostora je izvršena u razdoblju od 1952. do 1955. godine, pa ponovo 1959. godine, a rekonstrukcija je povjerena poznatom sarajevskom arhitekti i akademiku Ivanu Štrausu. Nakon toga je Narodni univerzitet u Sarajevu integriran u Radnički univerzitet *Đuro Đaković*.

U dvorani RU *Đuro Đaković* u Sarajevu su 1968. godine održani Svečani sabor Skupštine BiH i V. kongres Saveza komunista BiH. Za potrebe održavanja tih značajnih političkih skupova toga vremena izvršeno je pregrađivanje atrija

(prostora s desne strane ulaza gdje su se nalazili stubovi). Predsjednik SFRJ Josip Broz Tito otvorio je V. kongres SKBiH u dvorani RU *Đuro Đaković*.

Novom reorganizacijom rada ustanove RU *Đuro Đaković*, 1977. godine osnovani su OOUR Obrazovanje uz rad i za samoupravljanje, OOUR Centar za strane jezike, OOUR Kulturnih djelatnosti i OOUR Školski centar za usmjereno obrazovanje, u čijem okviru su djelovali Osnovna škola za obrazovanje odraslih, Upravna škola i Tehnička škola.

Ova institucija je tijekom obrambeno-oslobodilačkog rata u Bosni i Hercegovini, 1993. godine dobila naziv Javna ustanova Bosanski kulturni centar Sarajevo.

U proteklih šezdeset šest godina, u prostorima današnjeg BKC-a (u Velikoj dvorani, Svečanom salonu i Galeriji) održane su mnogobrojne značajne manifestacije u oblastima kulture i obrazovanja, a na bini BKC-a smjenjivali su se eminentni domaći i inozemni umjetnici. Većina stanovnika grada Sarajeva srednje i starije generacije s nostalgijom se danas prisjeća koncerata, izložbi, tribina i kinopredstava u *Đuri Đakoviću*, koji je, doista, bio središte kulturnog života grada Sarajeva, dok mlađe generacije pamte manifestacije koje su u ratnom i poslijeratnom razdoblju održane u Bosanskom kulturnom centru u Sarajevu. Upravo je na ovoj pozornici 1993. godine održana manifestacija *Miss opkoljenog Sarajeva*, koja je skrenula pozornost svjetskih medija na tešku situaciju u Gradu heroju, ali i na hrabrost i entuzijazam njegovih građana.

Nažalost, arhiva JUBKC Sarajevo (nekadašnjeg RU *Đuro Đaković*) je uništena tijekom ratnih zbivanja, tako da imamo veoma malo dokumenata iz bogate povijesti ove kulturne institucije.

Programska usmjerenja i programske cjeline JUBKC Sarajevo u 2013. godini

Nastojeći na najbolji način izvršiti zadatak djelovanja i, na konkretan način, izraziti programska usmjerenja JUBKC Sarajevo, te odgovoriti aktualnim zahtjevima, ova javna ustanova je protekle godine posebnu pažnju posvetila pripremi i produkciji kvalitetnih kulturnih sadržaja. Programske aktivnosti (koncerti, priredbe, predstave, manifestacije, performansi, izložbe, akademije, seminari, tečajevi i dr.) odvijale su se kroz nekoliko programskih cjelina: Kultura, Obrazovanje, Znanost, Izdavačka djelatnost i produkcija i Specijalni programi i ostale manifestacije.

Kultura

Glazbeni program JUBKC Sarajevo bio je u 2013. godini prepoznatljiv po visokom kvalitetu postojećih programskih cjelina i novih inicijativa, a podržavao je i potrebu umjetnika mlađe generacije za afirmacijom, poticao glazbeni razvoj lokalne sredine i njegovao žanrovsku raznovrsnost, pa se tako na repertoaru našla popularna, klasična, džez, elektronska i etnomuzika, ali i „underground” izvođači. Redovne koncertne aktivnosti JUBKC Sarajevo, u svim glazbenim žanrovima, odvijale su se u prostorima Velike dvorane, Galerije i Svečanog salona JUBKC Sarajevo. U okviru glazbenog programa održavali su se i značajni festivali, koji su vremenom postali važne gradske manifestacije, a koje se tradicionalno održavaju u JUBKC Sarajevo, s velikim brojem i publike i izvođača. Stoga je uspostavljena suradnja s njihovim organizatorima i ponuđena im dvorana BKC-a kao mjesto održavanja tih značajnih festivalskih manifestacija, čime se daje doprinos postavljanju viših standarda na domaćoj glazbenoj sceni. U suradnji s koncertnim agencijama, medijskim kućama i nevladinim organizacijama, a na osnovi uspostavljenih kontakata, u 2013. godini održano je nekoliko kvalitetnih koncerata pop i zabavne glazbe u prostoru JUBKC Sarajevo, a upriličeni su i glazbeni programi za mladu urbanu publiku, u produkciji omladinskih udruga i koncertnih agencija.

U proteklom razdoblju održano je nekoliko koncerata klasične glazbe, u koprodukciji JUBKC Sarajevo i Muzičke akademije u Sarajevu. Ovaj projekt zamišljen je kao ciklus glazbeno-scenskih kolaža koji prikazuju različite periode iz glazbene prošlosti, a čija je misija klasičnu glazbu približiti široj publici. Cilj ovoga projekta je, uz proširivanje interesa za klasičnu glazbu, pokazati kako se i s klasičnom glazbom može postići suvremeni scenski izričaj te kako „ozbiljna” glazba s vremenom ne gubi ni vrijednost, ni značaj ni kvalitetu, ali ni mogućnost uživanja recipijenata i izvođača u njoj.

S ciljem afirmacije i prezentacije igara, pjesama, sevdalinke, respektabilne kulturne baštine, bogate folklorne tradicije i narodnih običaja u Bosni i Hercegovini, nastavljena je suradnja s kulturno-umjetničkim društvima.

Izlagački program JUBKC Sarajevo u 2013. godini pružao je kontekst i institucionalni okvir za promociju i prezentaciju projekata i umjetnika, omogućavajući im susret i direktnu komunikaciju s publikom i kritikom.

Galerijski program obuhvatio je izložbe crteža, slika, fotografija... Galerija je svojim kapacitetom ispratila dinamiku odnosa lokalno-globalno, kao interdisciplinarnu prirodu suvremene kulture i procese umrežavanja koji je obilježavaju.

Izlagački program je organiziran u vidu samostalnih i autorskih izložbi, redovnih programa i manifestacija, gostovanja međunarodnih umjetnika i promoviranja lokalne scene. Program vizualnih umjetnosti u okviru JUBKC Sarajevo odvijao se u Galeriji ili Foajeu JUBKC Sarajevo i oni predstavljaju primarne prostore koji okupljaju poklonike likovne, primijenjene i alternativne umjetnosti, kao i programe novih medija i drugih umjetničkih poetika i izraza.

U okviru ciklusa književnih večeri JUBKC Sarajevo, u 2013. godini su upriličene promocije knjiga poezije i proze te večeri poezije. Ciljevi održavanja ovih programa su suradnja s afirmiranim književnicima, promocija mladih spisatelja, promocija suvremene bosanskohercegovačke književnosti i književnosti iz regije, povećanje interesa za knjigu i čitanje, kvalitetno provođenje slobodnog vremena i prezentacija i valorizacija književnog izražaja. Prilikom organizacije književnih večeri uspostavljena je suradnja s različitim udruženjima.

BKC Sarajevo je u protekloj godini njegovao i kazališnu publiku. Gostovanjem eminentnih kazališta te programskim odabirom, BKC je realizirao, u suradnji s drugim organizacijama, gostovanja nekoliko teatarskih ostvarenja. U repertoarskoj ponudi mjesto su pronašle i hit-predstave.

Uspostavljena je suradnja s organizacijama i festivalima, s kojima je moguće organizirati projekciju autorskih, kratkometražnih i dokumentarnih filmova

BKC je u 2013. godini nastavio suradnju s organizatorima dječjih programa i manifestacija.

Obrazovanje

Bosanski kulturni centar Sarajevo se u 2013. godini bavio i permanentnim educiranjem odraslih. U tom smislu, i u protekloj je godini nastavio s organiziranjem:

- tečajeva stranih jezika,
- tečajeva informatike,
- tečajeva daktilografije za rad na računaru.

Znanost

BKC Sarajevo je bio organizator, suorganizator ili domaćin seminara, promocija knjiga, foruma... Uspostavljena je suradnja s izdavačkim kućama i strukovnim udrugama.

Izdavaštvo i produkcija

Svoje aktivnosti, sukladno financijskim mogućnostima, JUBKC Sarajevo je temeljila i na izdavačkoj djelatnosti i produkciji.

Bosanski kulturni centar je, uz financijsku podršku Instituta za međunarodnu saradnju Njemačkog saveza visokih narodnih škola – Ured u Sarajevu, 2001. godine pokrenuo izdavanje prvog bosanskohercegovačkog andragošskog časopisa *Obrazovanje odraslih*. Suradnja je nastavljena i u 2013. godini.

Kao specifičnu javnost, s kojom bi svaka institucija koja teži statusu „nacionalno relevantne” trebala održavati uspješan odnos, JUBKC Sarajevo je u 2013. godini izdvojio televizijske kuće.

Specijalni programi i ostale manifestacije

JUBKC Sarajevo je u 2013. godini sudjelovala u realizaciji tradicionalnih manifestacija od značaja za grad Sarajevo i Kanton Sarajevo, kao programa u povodu značajnih obljetnica i jubileja.

U prostorima BKC-a održavale su se i ostale manifestacije (manifestacije duhovnog karaktera, poslovni seminari i radionice, korporativni događaji, humanitarne manifestacije, manifestacije braniteljskih udruga, manifestacije sportskih organizacija, različite proslave...).

Marketinško djelovanje i medijska promocija

JUBKC Sarajevo se u svom marketinškom djelovanju obraćao točno određenim segmentima javnosti. Međutim, publika ove institucije je po svojim demografskim obilježjima prilično heterogena, kako po dobi tako i po obrazovnoj strukturi itd. Korisnici usluga JUBKC Sarajevo su svi građani Kantona Sarajevo, različitih vjerskih, nacionalnih, kulturnih, političkih i drugih opredjeljenja.

BKC je u proteklom razdoblju uspostavio suradnju s medijskim kućama te su sustavno i kontinuirano održavani odnosi s medijima u drugoj polovici 2013. godine.

Rezultati rada JUBKC Sarajevo u 2013. godini

U periodu od 1.1. do 31.12. 2013. godine u prostorima JUBKC Sarajevo (Koncertna dvorana, Galerija, Svečani salon i Foaje) održano je ukupno 212 različitih manifestacija (koncerti zabavne i klasične muzike, književne večeri, izložbe, promocije knjiga, tribine, seminari, predavanja, projekcije filmova,

konferencije za medije, forumi i ostale manifestacije), a organizirani su i tečajevi stranih jezika, informatike i daktilografije.

Objavljena su dva broja časopisa za obrazovanje i kulturu *Obrazovanje odraslih*. Ovaj časopis izdaje se uz veliku pomoć i potporu Instituta za međunarodnu suradnju Njemačkog saveza visokih narodnih škola „dvv international” - Ured u Sarajevu.

Javna ustanova Bosanski kulturni centar Sarajevo je u protekloj godini uspješno surađivala s različitim kulturnim organizacijama koje su bile korisnici prostora BKC-a: Udruženje *Facultas za prosperitet mladih*, Udruženje *Slavica*, Agencija *Echoes*, SZR *Fusion*, Muzička radionica *Note* (škola gitare i muzička radionica za djecu predškolske i školske dobi), Udruženje umjetnika *Bellarte* (škola klasičnog baleta za djecu školske i predškolske dobi, zbor za djecu školske dobi i *Big Band*), Plesni klub *Astorija* (škola modernog plesa za djecu školske dobi) i Interreligijska služba *Oči u oči*, udruženje u okviru kojeg djeluje Interreligijski zbor *Pontanima*. Ostvarena je i uspješna programska suradnja s Udruženjem kolekcionara i antikvara Sarajevo, Muzičkom akademijom u Sarajevu, Fotoklubom *Sarajevo*, Konya Buyuksehir Belediyesi Konya i Sportskim savezom Kantona Sarajevo.

U odnosu na prethodno razdoblje, opseg programskih aktivnosti JUBKC Sarajevo je u drugoj polovici 2013. godine povećan gotovo šest puta. Prihodi od vlastite aktivnosti povećani su za 11%, a rashodi smanjeni za 6%, što znači da je postignut trend rasta ekonomičnosti.

Literatura

- **Musa, M., Šapčanin, A.** (2005). Analiza o imovinsko-pravnim odnosima za Jevrejski hram Templ u Sarajevu, sadašnji JU Bosanski kulturni centar Sarajevo, i Zavod za prostorno planiranje razvoja Kantona Sarajevo.
- **Izveštaj o radu Javne ustanove Bosanski kulturni centar Sarajevo za 2012. godinu s finansijskim poslovanjem.**
- **Prijedlog Izveštaja o radu Javne ustanove Bosanski kulturni centar Sarajevo za 2013. Godinu, s finansijskim poslovanjem i svim potrebnim priložima.**